

Inzistiranje na starojugoslavenskoj terminologiji „katolici srpsko-hrvatskoga jezika” i poticanje diskusija o statusu Dubrovnika u prošlosti ostavlja mučan dojam pa Ivićeve izjave o toleranciji, demokratičnosti, zajedništvu i sličnim stvarima u tome kontekstu zvone u prazno, ostaju prazne riječi, goli trik. A formulacija po kojoj je Duborvnik imao „fizionomiju neke vrste srpskoga Honkonga”, str. 322, navodi nas na pomisao da Ivić ima već formuliran nacrt ugovora o Dubrovniku, po uzoru na ugovor o Honkongu koji će biti vraćen Kini.

S a ž e t a k

Dragutin Raguž, Zavod za jezik IFF, Zagreb
UDK 808.62:800.853(091), stručni članak, primljen za tisak 24. srpnja 1985.

L'évolution de la langue littéraire selon Pavle Ivić

Dans cet article, sorte de réponse a celui de M. Ivić paru dans la *Revue des études slaves*, tome 56, fascicule 3, Paris, 1984, pages 313–344, sous le titre *L'évolution de la langue littéraire sur le territoire linguistique serbo-croate*, l'auteur critique les idées qu'il y expose.

Les sujets discutés sont du domaine de l'unité linguistique des Serbes et des Croates ou plutôt des spécificités de leurs langues littéraires.

En outre, l'auteur souligne quelques traits propres au Croate par rapport au Serbe, et surtout les conditions historiques, politiques et culturelles qui ont donné au Croate une physionomie différente de celle du Serbe, dans le passé comme aujourd'hui.

PITANJA I ODGOVORI

PROBLEMI S KEMIJSKIM NAZIVLJEM

Z. Jurić iz Zagreba poslao nam je opširno pitanje:

Kao višegodišnjem pretplatniku i čitatelju Jezika nadam se da ćete mi u idućem broju odgovoriti na moje pitanje koje glasi ovako: kako valja pisati nazive kemijskih spojeva? Poslužit ću se primjerima što ih u svakodnevnici čitam i slušam: natrijev fluorid, aluminijski oksid, benzankolij klorid i natrijum glutaminat (ovaj zadnji čuh sinoć, 3. 8. 85, u sklopu EPP-a i odbacujem ga kao pogrešnoga u hrvatskome

jeziku). Spomenuti bi nazivi mogli varirani glasiti ovako:

1. natrijev fluorid
aluminijev oksid
benzalkonijev klorid
2. natrijski fluorid
aluminijski oksid
benzalkonijski klorid
3. natrij fluorid
aluminij oksid
benzalkonij klorid.

U našim gramatikama i novosadskome Pravopisu (ne znam što je s više puta najavljenim Pravopisom hrvatskoga književnog

jezika, koji bi trebao tiskati Liber?!) malo ima o tome, bolje rečeno – ništa! (Izuzev što nešto o tome govori Gramatika Babića i Težaka iz 1973.) Recite mi kako da pišem, a da ne griješim.

Ja sam do sada pisao aluminijski oksid, a nema tome dugo kako sam usvojio pisanje benzalkonij klorid (da li i crtica između tih dviju riječi?). Što je od toga točno? Neću o tome što ja mislim jer je potpuno nevažno! Hoću znati kako moram pisati jer se bavim lekturom.

Lijepo vas molim da se u odgovoru poslužite primjerima koji će mi zorno pokazati što je dobro, a što loše. Upotrijebite i složenije kemijske spojeve jer se i s njima susrećem u svom poslu.

Moram vam usput reći da je zaista teško bez pravopisa koji bi potanko o svemu rekao kako valja pisati jer sadašnje stanje omogućuje svakakva tumačenja (to ne znači da sve čovjek mora i prihvatiti, ali sigurno je da se teže snalazi svaki onaj koji se time profesionalno ne bavi).

Slazem se s Z. Jurićem da pravopisni interregnum zadaje određene teškoće, ali ne znamo zašto novi pravopis ne izlazi. Odavno je gotov, ali nama, a vjerojatno i autorima, iz nepoznatih razloga čeka da ga predaju tiskari. No kad bi se novi pravopis i pojavio, opsežan kako čujemo, on bi u vezi s ovim pitanjem malo mogao pomoći. Pravopis samo određuje kako će

se što pisati, a ne što će se i upotrebljavati. To znači da je u navedenim mogućnostima njegova kompetencija samo kako će se pisati nazivi pod br. 3: *natrij fluorid*, *natrij-fluorid*, *natrijfluorid*. Izbor između 1., 2. i jedne od ovih triju mogućnosti br. 3 nije u kompetenciji pravopisa i koliko znamo načela novoga pravopisa on o tome neće ništa odlučivati. To je jezično i stručno kemijsko područje.

Što se jezične strane tiče, izbor je jednostavan: pridjevi sufiksima *-ov*, *-ev*, *-in* po sustavu se ne tvore od imenica koje znače što neživo, treći je tip nehrvatski, koliko se javlja, naziva se tursko-njemački, ostaje nam dakle drugi. Od imenice za neživo pridjevi se tvore sufiksima *-ni* i *-ski* po raspodjeli koja je prikazana u Radu JAZU, knj. 344, str. 173–178. S jezičnoga je gledišta sve prilično jasno.

Što se tiče stručnoga kemijskoga područja, tu nema sloge jer razne struje (ili grupe) imaju različite kriterije pa prema tome i različitu upotrebu. Koliko znam, kemičari upotrebljavaju sva tri načina. Nama ne preostaje drugo nego da Z. Jurića uputimo s ovim odgovorom kemičarima ili određenije: Komisiji za terminologiju, jedinice i simbole Hrvatskoga kemijskog društva.

Stjepan Babić